DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

2. oktober 2008 *

I sag C-372/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Supreme Court (Irland) ved afgørelse af 30. juli 2007, indgået til Domstolen den 6. august 2007, i sagerne

Nicole Hassett

mod

South Eastern Health Board,

procesdeltagere:

Raymond Howard,

* Processprog: engelsk.

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd,

og

Cheryl Doherty

mod

North Western Health Board,

procesdeltagere:

Brian Davidson,

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann, og dommerne A. Tizzano (refererende dommer), A. Borg Barthet, M. Ilešič og J.-J. Kasel,

generaladvokat: Y. Bot
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 12. juni 2008,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Medical Defence Union Ltd og MDU Services Ltd ved solicitor R. Bourke samt B. Murray, BL, og N. Travers, BL

— R. Howard og B. Davidson ved D. McDonald, SC, og E. Regan, SC

— Den irske regering ved D. O'Hagan, som befuldmægtiget, bistået af J. O'Reilly, SC

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved A.-M. Rouchaud-Joët og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 22, nr. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1).

2 Anmodningen er blevet fremsat i anledning af to tvister mellem på den ene side Raymond Howard og Brian Davidson (herefter »lægerne«) og på den anden side selskaberne Medical Defence Union Ltd og MDU Services Ltd (herefter samlet »MDU«), lægernes interesseorganisationer, i anledning af et krav om skadesløsholdelse

og/eller et krav om bidrag med hensyn til ethvert beløb, som de hver måtte blive dømt til at betale i erstatning til den sundhedstjeneste, som de arbejdede for, i forbindelse med en erstatningssag vedrørende faglig forsømmelighed anlagt af Nicole Hassett og Cheryl Doherty mod samme sundhedstjenester.

Retsforskrifter

3 11. betragtning til forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtes bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af sagens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund. […]«

4 Nævnte forordnings artikel 2, stk. 1, bestemmer:

»Med forbehold af bestemmelserne i denne forordning skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat.«

5 Samme forordnings artikel 5 bestemmer:

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat

1) a) i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes

[…]

3) sager om erstatning uden for kontrakt, ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået eller vil kunne foregå

[…]«

6 Artikel 6 i forordning nr. 44/2001 bestemmer:

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan endvidere sagsøges:

[…]

2) når der er tale om krav mod den pågældende som tredjemand, ved den ret, hvor den oprindelige sag er anlagt, medmindre denne kun er anlagt for at unddrage den pågældende det værneting, der ville være kompetent i hans sag

[…]«

7 Følgende fremgår af nævnte forordnings artikel 22:

»Enekompetente, uden hensyn til bopæl, er:

[…]

2) I sager om gyldighed, ugyldighed eller opløsning af selskaber og andre juridiske personer, der har deres hjemsted på en medlemsstats område, eller om gyldighed af beslutninger truffet af disses organer, retterne i den pågældende medlemsstat. […]

[…]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

8 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at tvisterne i hovedsagen har baggrund i to erstatningssager anlagt af Nicole Hassett og Cheryl Doherty ved de irske domstole mod to irske sundhedstjenester i anledning af alvorlig skade, som angiveligt skulle være blevet forårsaget ved faglig forsømmelighed udvist af lægerne, som er ansat ved de nævnte sundhedstjenester. Der er i disse to erstatningssager blevet indgået et forlig, som har resulteret i betaling af en godtgørelse til hver sagsøger.

9 Under disse sager har de pågældende sundhedstjenester adciteret lægerne med krav om, at de skal betale et bidrag til eller skadesløsholde dem i forbindelse med de nævnte erstatningssager.

10 Lægerne var på tidspunktet for de omtvistede omstændigheder medlemmer af MDU. MDU er en interesseorganisation, som er et anpartsselskab efter engelsk ret med hjemsted i Det Forenede Kongerige, og hvis opgaver navnlig består i at skadesløsholde dens medlemmer i sager vedrørende faglig forsømmelighed, som disse medlemmer måtte have udvist.

11 Lægerne har derfor anmodet MDU om en skadesløsholdelse og/eller et bidrag med hensyn til ethvert beløb, som hver af dem måtte dømmes at betale til de pågældende sundhedstjenester. MDU har under henvisning til artikel 47 og 48 i MDU's vedtægter, som bestemmer, at en beslutning vedrørende en anmodning om skadesløsholdelse henhører under direktionens absolutte skøn, besluttet at give afslag på deres anmodninger om skadesløsholdelse.

12 Lægerne, som var af den opfattelse, at disse afslag udgjorde en tilsidesættelse af deres vedtægtsmæssige rettigheder, har efter at High Court den 22. juni 2005 har afsagt kendelse om tilladelse til adcitation, adciteret MDU i sagen.

13 MDU har fremsat en indsigelse med henblik på annullation af disse adcitationer. MDU har gjort gældende, at de krav, som er blevet fremsat over for MDU, i det væsentlige vedrører gyldigheden af beslutninger truffet af MDU's direktion, og som derfor er omfattet af artikel 22, nr. 2, i forordning nr. 44/2001, således at kun de britiske domstole og ikke de irske domstole har kompetence.

14 Lægerne har heroverfor gjort gældende, at henset til arten af deres krav er de irske domstole kompetente i medfør af artikel 5, nr. 1 og 3, og artikel 6, nr. 2, i forordning nr. 44/2001. Navnlig har MDU for det første tilsidesat sine kontraktmæssige forpligtelser, idet den har undladt i behørig grad at bedømme de krav om skadesløsholdelse, som er blevet fremsat over for MDU. For det andet kan MDU, som allerede havde bistået lægerne i deres forsvar i forbindelse med sagen vedrørende faglig forsømmelighed, ikke nægte at skadesløsholde dem på så sent et tidspunkt i sagen.

15 MDU's indsigelse blev afvist med den begrundelse, at lægernes krav ikke henhørte under den nævnte forordnings artikel 22, nr. 2. MDU har appelleret afgørelsen til Supreme Court, som har udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Når praktiserende læger danner en interesseorganisation, i selskabsform, oprettet i henhold til lovgivningen i en medlemsstat, med henblik på at yde bistand til og skadesløsholde organisationens medlemmer, som praktiserer i denne medlemsstat og i andre medlemsstater med hensyn til deres professionelle praksis, og en sådan bistand eller skadesløsholdelse afhænger af en beslutning truffet af selskabets direktion, i henhold til dets vedtægter, og ved udøvelse af et absolut skøn, skal en retssag, hvorunder en beslutning om i henhold til disse vedtægter at nægte at give bistand til eller skadesløsholde en praktiserende læge, som praktiserer i den anden medlemsstat, anfægtes af den pågældende praktiserende læge, idet han gør gældende, at selskabet har overtrådt den praktiserende læges kontraktmæssige eller andre juridiske rettigheder, da

anses for en retssag, som vedrører gyldigheden af en beslutning truffet af et organ under dette selskab i henhold til artikel 22, [nr.] 2, i [forordning nr. 44/2001], således at retterne i den medlemsstat, hvor selskabet har hjemsted, er enekompetente?«

Om det præjudicielle spørgsmål

16 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 22, nr. 2, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at et søgsmål som det, der er anlagt i hovedsagen, hvor en part gør gældende, at en beslutning truffet af et organ under et selskab tilsidesætter de rettigheder, som den nævnte part angiveligt har i medfør af dette selskabs vedtægter, vedrører gyldigheden af beslutninger truffet af organer under et selskab som omhandlet i denne bestemmelse.

17 Med henblik på en besvarelse af dette spørgsmål bemærkes for det første, at bestemmelserne i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes selvstændigt ud fra forordningens mål og opbygning (jf. navnlig dom af 13.7.2006, sag C-103/05, Reisch Montage, Sml. I, s. 6827, præmis 29).

18 For det andet, som det fremgår af 11. betragtning til forordning nr. 44/2001, bør kompetencereglerne være baseret på sagsøgtes bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte

velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af sagens genstand er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund. Der skal i sådanne tilfælde derfor anlægges en restriktiv fortolkning.

19 Domstolen har netop anlagt en sådan fortolkning med hensyn til bestemmelserne i artikel 16 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17, herefter »Bruxelleskonventionen«), hvilke bestemmelser i det væsentlige er identiske med bestemmelserne i artikel 22 i forordning nr. 44/201. Domstolen fastslog således i denne forbindelse, at de nævnte bestemmelser, som er en undtagelse fra Bruxelleskonventionens almindelige værnetingsregler, ikke bør fortolkes videre, end deres formål kræver, idet de har den virkning, at parterne fratages den ret til valg af værneting, som de ellers ville have, og at de i visse tilfælde kan sagsøges ved en ret, som ikke er nogen af parternes hjemting (jf. dom af 14.12.1977, sag 73/77, Sanders, Sml. s. 2383, præmis 17 og 18, af 27.1.2000, sag C-8/98, Dansommer, Sml. I, s. 393, præmis 21, og af 18.5.2006, sag C-343/04, ČEZ, Sml. I, s. 4557, præmis 26).

20 Som det desuden fremgår af Jenard-rapporten vedrørende Bruxelleskonventionen (EFT 1979 C 59, s. 1), er hovedformålet med en sådan undtagelse, som bestemmer, at retterne i den stat, hvor et selskab har hjemsted, er enekompetente, at centralisere kompetencen for at undgå, at der afsiges modstridende afgørelser om selskabers beståen eller om gyldigheden af beslutninger truffet af deres organer.

21 Som det ligeledes fremgår af nævnte rapport, synes retterne i den medlemsstat, hvor selskabet har sit hjemsted, at have den bedste beliggenhed med hensyn til at bedømme sådanne tvister, navnlig henset, til at formaliteterne i forbindelse med offentligheden omkring selskabet skal opfyldes i denne medlemsstat. Sådanne retter tillægges således enekompetence af hensyn til en god retspleje (jf. i denne retning Sanders-dommen, præmis 11 og 17).

22 I modsætning til, hvad MDU har gjort gældende, kan det ikke af de ovenfor nævnte principper udledes, at det forhold, at sagen på en eller anden måde har forbindelse med en beslutning truffet af et organ under et selskab, er tilstrækkeligt til, at artikel 22, nr. 2, i forordning nr. 44/2001 finder anvendelse (jf. analogt med Bruxelleskonventionens artikel 16, nr. 1, dom af 17.5.1994, sag C-294/92, Webb, Sml. I, s. 1717, præmis 14, og Dansommer-dommen, præmis 22).

23 Hvis alle tvister, som vedrører en beslutning truffet af et organ under et selskab, skulle være omfattet af artikel 22, nr. 2, i forordning 44/2001, ville dette i realiteten — som lægerne har gjort gældende — indebære, at erstatningsretssager — uanset om de er baseret på ansvar inden for eller uden for kontrakt eller enhver anden form for ansvar — som er anlagt mod et selskab, næsten altid henhører under kompetencen for domstolene i den stat, hvor selskabet har hjemsted.

24 En sådan fortolkning af den nævnte artikel ville resultere i at lade det omhandlede undtagelsesværneting omfatte både tvister, som efter al sandsynlighed ikke vil resultere i, at der afsiges modstridende afgørelser om gyldigheden af beslutninger truffet af organer under et selskab, for så vidt som tvisternes afgørelse ikke har nogen betydning for denne gyldighed, og tvister, som på ingen måde kræver nogen undersøgelse af formaliteterne i forbindelse med offentligheden omkring selskabet.

25 Denne fortolkning ville således udstrække anvendelsesområdet for artikel 22, nr. 2, i forordning nr. 44/2001 videre, end dens formål kræver, jf. denne doms præmis 20 og 21.

26 Det følger heraf, som lægerne og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber med rette har gjort gældende, at den nævnte artikel skal fortolkes således, at dens anvendelsesområde kun omfatter tvister, hvori en part anfægter gyldigheden af en

beslutning truffet af et organ under et selskab i medfør af den anvendelige selskabsret eller de vedtægtsmæssige bestemmelser vedrørende selskabets organers funktionsmåde.

27 Det fremgår imidlertid ikke af forelæggelsesafgørelsen, at lægerne har fremført sådanne anfægtelser for High Court.

28 I tvisterne i hovedsagen har lægerne på ingen måde bestridt, at MDU's direktion i henhold til MDU's vedtægter havde kompetence til at træffe afgørelsen om afslag på deres anmodning om skadesløsholdelse.

29 Derimod har lægerne kritiseret måden, hvorpå denne kompetence er blevet udøvet. I det foreliggende tilfælde har de gjort gældende, at MDU ex officio har givet afslag på deres anmodning om skadesløsholdelse uden at foretage en dybtgående undersøgelse heraf, og at MDU dermed har tilsidesat de rettigheder, som de som medlemmer af MDU angiveligt har i medfør af MDU's vedtægter.

30 Det følger heraf, at tvisterne i hovedsagen mellem de nævnte læger og MDU ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 22, nr. 2, i forordning 44/2001.

31 Henset til det ovenfor anførte skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 22, nr. 2, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at et søgsmål som det i hovedsagen omhandlede, hvor en part gør gældende, at en beslutning truffet af et organ under et selskab tilsidesætter de rettigheder, som den nævnte part angiveligt har i medfør af dette selskabs vedtægter, ikke vedrører gyldigheden af beslutninger truffet af organer under et selskab som omhandlet i denne bestemmelse.

Sagens omkostninger

32 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 22, nr. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at et søgsmål som det i hovedsagen omhandlede, hvor en part gør gældende, at en beslutning truffet af et organ under et selskab tilsidesætter de rettigheder, som den nævnte part angiveligt har i medfør af dette selskabs vedtægter, ikke vedrører gyldigheden af beslutninger truffet af organer under et selskab som omhandlet i denne bestemmelse.

Underskrifter